

(85.000 gulden) en de verplaatsing van de waag naar het boterhuis (10.400 gulden). De totale kosten van het eerste alternatief, waaraan duidelijk de voorkeur werd gegeven, kwamen daarmee op 513.195 gulden.⁶⁰

Grote ambities, gemiste kansen

De uitvoering van de plannen van Giudici bleef achterwege. De politieke onrust in deze jaren lijkt hiervoor een aannemelijke verklaring. De Vierde Engelse oorlog en de daaropvolgende interne twisten tussen Orangisten en Patriotten zullen de aandacht van het project hebben afgeleid. Evenmin als na 1763 werd aan de vroedschap een definitief projectvoorstel voorgelegd. In juli 1790 werd de onderhoudstoestand van het stadhuis weer aan de orde gesteld in de vroedschapsvergadering.⁶¹ De vroedschap autoriseerde de fabrieksmeesters toen om voor 25.000 gulden hoognodige reparaties aan het stadhuis uit te voeren.⁶² Dat stond natuurlijk zeer ver af van de ambities van tien jaar eerder.

Zowel in de jaren zestig als in de jaren tachtig stond het stadsbestuur een internationaal georiënteerde architectuur voor ogen, die het groeiend zelfbewustzijn van deze 'kleine' Hollandse stad kon representeren. Het stadsbestuur was voor de verwezenlijking van deze ambities afhankelijk van architecten van buiten het eigen stedelijke bouwbedrijf. Ergenis over de kosten die daarmee samenhangen leidde er toe dat een herstructurering van het stedelijk bouwbedrijf werd overwogen. Dat had echter geen zin, omdat dergelijke architectuuropgaven uiteindelijk uitzonderlijk waren. Het bleek aantrekkelijker om specialistische kennis te huren en de dagelijk-

se gang van zaken binnen het eigen bouwbedrijf –vooral gericht op onderhoud van de stedelijke gebouwen en werken– over te laten aan bekwame vaklieden met voldoende ambachtelijke kennis. Uiteindelijk werd het stadhuis van Rotterdam in de jaren twintig van de negentiende eeuw in een sober classicistische wijze verbouwd. De ontwerpen van stadsarchitect Andries Munro werden bekritiseerd, waarna van buiten de eigen gelederen Pieter Adams (1778-1846) werd aangetrokken om het project te voltooien. Hij kreeg daarbij wel een officiële positie binnen het stedelijk bouwbedrijf.⁶³ Het stadsbestuur nam zo eindelijk de benodigde maatregelen om voldoende ontwerp talent binnen het eigen bouwbedrijf te organiseren en niet langer afhankelijk te zijn van externe deskundigen.

NOTEN

1. Dit artikel vormt een bewerking van G.H. Medema, *In zo goede order als in eenige stad in Holland; het stedelijk bouwbedrijf in Holland in de achttiende eeuw*, (Utrecht 2008), in het bijzonder de pagina's 67-106, 211-218.
2. Gemeentearchief Rotterdam (GAR) 1.01 Oud Stadsarchief Rotterdam (OSA), inv.nr 2619 Stukken betreffende de mogelijke bouw van een nieuw stadhuis, 1762-1763 en 1780-1783, demonstratie wegens de bequaamheid van 't terrein tussche het Wolfshoek en de Vismart.
3. GAR 1.01 OSA inv.nr 106: Resolutie van de vroedschap 1762 tweede helft, folio 44 18 oktober 1762: NB De commissie bestond dus uit een zwaardere delegatie dan het gezelschap dat met de bouw van de Delftspoort was belast.